

Till
Skolverket

Remissvar gällande ämnesbetygsreformen

Ert dnr: 2022:55

Svenska Tornedalingars Riksförbund – Tornionlaaksolaiset inlämnar härmed remissvar till Skolverket gällande ämnesbetygsreformen.

Ämnesplan modersmål meänkieli

I sin helhet ser STR-T ämnesplanen för modersmål meänkieli som bra och påpekar här punkter som man ställer sig särskilt positiv till i det centrala innehållet men där en del kan behöva uttryckas på ett tydligare sätt.

Språkliga variationer och hur det kan uttrycka identiteter och maktförhållanden. De tre språkliga variationerna som nämns här, benämns i regel inom meänkieli som varieteter och består av den tornedalska varietet, lannankieli och Gällivarevarietet. Inom dessa varieteter förekommer olika variationer. Enstaka ord och uttryck kan skilja sig mellan grannbyar som talar samma varietet. Därav är *varieteter* en mer korrekt benämning än *variationer* i sammanhanget.

Tornedalingars och andra meänkielitalandes kulturella uttrycksformer och historia. Aktuella samhällsfrågor som berör tornedalingar och andra meänkielitalande. Detta är en mycket viktig del med tanke på den okunskap om minoritetens historia och kultur som råder. Denna del är identitetsstärkande. Dock kan uttrycket *Tornedalingars och andra meänkielitalandes* uppfattas som att det är flera olika minoriteter eller flera folk det handlar om. Benämningen *tornedaling* innefattar samtliga identiteter. Det är således samma folk som beskrivs. STR-T ser att det kan uppstå förvirring vid uttrycket *tornedalingar och andra meänkielitalande* och föreslår att istället skriva enbart *meänkielitalande* eller skriva ut samtliga benämningar *tornedalingar, kväner och lantalaiset*.

Fördjupning i några frågor om tornedalingars och andra meänkielitalandes historia och kultur, till exempel inom konst, musik, arkitektur och film. Med hänvisning till det ovan nämnda, gällande okunskap om minoriteten, så är det av stor vikt att inkludera minoritetens historia i ämnesplanen.

Meänkieli i Sverige, nutida status, lagstiftning och revitalisering. Ytterligare en punkt som STR-T ser som särskilt viktig i ämnesplanen modersmål meänkieli, är utbildning i språkets status, lagstiftning och revitalisering för att ge en verklighetsnära bild av språksituationen som råder idag och minoritetens rättigheter till språket.

Flerspråkighet och dess betydelse för individ och samhälle. Att lyfta nyttan av flerspråkighet är nödvändigt och läkande med tanke på den historia med språklig och kulturell assimilering som påverkat minoriteterna.

STR-T ser att här och inom andra delar gällande språkundervisning är det av stor vikt att inkludera källkritik. Detta av den anledningen att det idag finns väldigt mycket okunskap och

felaktig information, vilket man bör vara medveten om.

Ämnesplan svenska

Svenska, nivå 2, 100 poäng

Här saknas varieteterna som skulle kunna tilläggas enligt understruket exempel nedan.

Språkförhållanden i Sverige och övriga Norden. Språklagstiftning, däribland de nationella minoritetsspråkens, invandraspråkens och teckenspråkets ställning. Dialekter och varieteter.

Ämnesplan Samhällskunskap

Samhällskunskap, nivå 1a1, 50 poäng

I det centrala innehållet saknas minoritetspolitik. En beskrivning av civilsamhällets företrädande minoritetsorganisationer och deras påverkansarbete och kunskap om hur myndigheter och regering kommunicerar med de nationella minoriteterna behöver inkluderas. Idag är det många som till exempel inte känner till innebörden av förvaltningsområden och innebörden av att en kommun är förvaltningskommun för ett nationellt minoritetsspråk. Man saknar kunskaper om huvudmannens skyldigheter och minoritetens rättigheter.

Samhällskunskap, nivå 1a2, 50 poäng

Här behövs införas kunskap om nationella minoriteters lagstadgade skydd. Om skyddet i regeringsreformen, i de internationella överenskommelserna så som ramkonventionen och FN-konventionen.

Ämnesplan Historia

I det centrala innehållet finns, enligt STR-T:s bedömning, delar som kan tydliggöras bättre och viktiga delar som saknas.

Nivå 1a2, 50 poäng

Exkludering och inkludering av urfolk och nationella minoriteter i Sverige under olika tidsperioder. Här kan ett tydliggörande av vad som menas med exkludering och inkludering i sammanhanget vara bra.

Nivå 1a, 50p

I det centrala innehållet saknas den gemensamma historien minoriteter emellan. Förhållandet till varandra, den historiska samexistensen mellan vissa minoriteter med gemensamma nämnare och de nu klart existerande motsättningarnas ursprung. Denna del är oerhört viktig för att skapa förståelse för situationen i nutid. Språkliga och kulturella gemensamma nämnare finns emellan flera nationella minoriteter.

Historia Nivå 2

Här ser STR-T att man bör inkludera nationella minoriteternas samhörighet och gemensamma nämnare med minoriteter internationellt. Exempelvis Norska och finska kväner, finska tornedalingar, romer i Finland och övriga länder, Samer i Norge, Finland, Ryssland,

meänkielitalande i Karelen och så vidare. Det ger en mer historiskt breddad och så även mer rättvis bild.

Ämnesplan Religion

I det centrala innehållet saknas religionernas inverkan på minoriteternas identitet och levnadssätt. Exempelvis om Laestadianismens påverkan på den meänkielitalande minoritetens kultur och språk. Lars Levi Laestadius predikningar på meänkieli hade stor inverkan på språkets spridning och fortlevnad till exempel.

Övergripande kommentarer

STR-T ser det som viktigt med likvärdigt utrymme i ämnesplanen för samtliga minoriteter. Fördelningen måste vara balanserad för att spegla de nationella minoriteternas likvärdighet i det lagstadgade skydd för nationella minoriteter som samtliga omfattas av.

Inger Junkka
Ordförande STR-T

Eva Kvist
Verksamhetsledare STR-T

